

VERKIEZINGSPROGRAMMA 2018-2022

HARDERWIJK EN HIERDEN

DUURZAAM IN BALANS

VERBINDING EN VERTROUWEN IN DE STAD

GROENLINKS
HARDERWIJK

HARDERWIJK EN HIERDEN

DUURZAAM IN BALANS

GroenLinks heeft een nieuwe afdeling in de gemeente Harderwijk: GroenLinks Harderwijk/Hierden, hierna steeds voor het gemak GroenLinks Harderwijk.

Op 21 maart 2018 doet GroenLinks Harderwijk voor de eerste keer mee aan de gemeenteraadsverkiezingen. De reden: de leden van GroenLinks in Harderwijk vinden het belangrijk dat de gemeentepolitiek meer op zoek gaat naar een gezonde balans.

‘Gezond’ moet je ruim zien en betekent wat GroenLinks betreft: een gezonde balans tussen zelfredzaamheid en een vangnet bieden, tussen marktwerking en subsidies, tussen drukte en rust, tussen economie en ecologie, tussen man en vrouw, tussen oud en jong, tussen rijk en arm, tussen nu en later, tussen vóórlopen en volgen, tussen buitengebied en de binnenstad.

Balans is nu eenmaal belangrijk, zo blijkt uit onze geschiedenis, uit de natuur, uit onze samenleving, hier en in de rest van de wereld.

Balans is niet altijd makkelijk en vergt geduld en vraagt ook dat je af en toe het belang van de ander vóór laat gaan boven dat van jezelf. Dat je in de eerste plaats wéét wat de ander wil, voordat je een oordeel velt. Dat maakt jou als mens en de samenleving weerbaar.

Wat GroenLinks betreft wil dat niet zeggen dat we het vooral rustig aan willen doen, ha!

We zijn jong en we willen wat... proeven en pilots doen en niet altijd de veilige en bekende routes volgen. Durf is óók een schone zaak en heeft veel gemeentes vaak onverwachte mooie dingen gebracht, Harderwijk/Hierden heeft dat in voorgaande jaren laten zien! Dus ook een gezonde balans tussen zekerheid enerzijds en nieuwe dingen uitproberen anderzijds.

Hoe we dat willen gaan doen? GroenLinks Harderwijk gaat voor duidelijkheid, openheid, redelijkheid en samenwerking in de gemeentepolitiek. Altijd in gesprek blijven en goed naar elkaar luisteren. We trekken pas een conclusie wanneer we genoeg informatie hebben verzameld om ook een conclusie te kunnen trekken. Niet populistisch op alle thema's willen scoren, maar staan voor een visie en per situatie kijken hoe we dat concreet kunnen invullen.

Uit dit programma spreekt ons groene hart. Het programma benoemt de acties die we de komende jaren nodig achten. Wij durven ook aan te geven dat we weten dat de kennis van nu nooit compleet is voor de uitdagingen en vraagstukken van de komende jaren. Dus GroenLinks staat voor eerlijk, open en flexibel zijn en elkaar de ruimte geven om steeds nieuwe inzichten en argumenten naar voren te brengen die voor Harderwijk/Hierden en haar inwoners belangrijk zijn.

Veel leesplezier en breng vooral je stem uit op 21 maart 2018!

VOOR ONS ALLEMAAL...

Op deze pagina staan de acht thema's op een rij waar GroenLinks Harderwijk zich de komende raadsperiode hard voor wil maken... Inderdaad voor ons allemaal...

Het zal je opvallen dat we steeds gaan voor liever voorkomen dan genezen, belonen in plaats van straffen, verbinden en de dialoog aangaan. Ja, voor ons allemaal...

NATUUR EN DUURZAAMHEID VOOR ONS ALLEMAAL

Natuur is gezond en goed voor ons allemaal. Natuur is onbetaalbaar en kwetsbaar en verdient onze zorg. GroenLinks Harderwijk vraagt blijvende aandacht voor de natuur. GroenLinks Harderwijk steunt alle plannen die zorgen voor behoud en versterking van de natuur. Duurzaamheid is een absolute voorwaarde: zuinig zijn met de bronnen om ons heen en bewust (her-)gebruik van grondstoffen.

GEZONDE VERSCHILLEN: DIVERSITEIT RAAKT ONS ALLEMAAL

We zijn allemaal verschillend. Noem ze maar: levensbeschouwing, seksuele geaardheid, opleiding, cultuur, geboorteplaats enz. Wat het ook is: GroenLinks Harderwijk vindt dit pure winst: onze stad is en wordt juist mooier wanneer er plek is voor ONS ALLEMAAL.

GEZOND EN GELUKKIGE(R) HARDERWIJK/HIERDEN VOOR ONS ALLEMAAL

Gezond zijn en gezond blijven dat is belangrijk. Liever voorkomen dan genezen. Aandacht en zorg voor preventie. Gezondheid kun je niet afdwingen, maar je kan zelf veel doen voor een betere gezondheid. GroenLinks Harderwijk voelt zich verantwoordelijk voor een goede zorg op maat, aandacht voor de kwetsbare mens die het (even) niet allemaal zelf (meer) kan.

GEZONDE EN DUURZAME HUIZEN VOOR ONS ALLEMAAL

GroenLinks Harderwijk wil een gezond duurzaam woningbestand in Harderwijk/Hierden. Belangrijk is dat er toekomstbestendig wordt gebouwd. Met aandacht voor veranderingen in de bevolkingsopbouw, voor goed en duurzaam gebruik van materialen en energie. Zodat we ook voor onze kinderen en kleinkinderen goede en gezonde woningen nalaten.

INKOMEN EN WERK VOOR ONS ALLEMAAL

GroenLinks Harderwijk wil iedereen laten meedoen. Als je geen inkomen kan verwerven, ben je nog steeds van grote betekenis voor je stad. Vanuit die gedachte vindt GroenLinks Harderwijk dat iedereen die mee wil doen, mee mag doen, en geholpen wordt. Niet vanuit achterdocht, maar vanuit vertrouwen in elkaar.

GOED ONDERWIJS IS ONDERWIJS VOOR ONS ALLEMAAL

Iedereen heeft recht op onderwijs. Alle doelstellingen in dit programma zijn gebaat bij goed onderwijs. GroenLinks Harderwijk wil dat in het onderwijs aandacht is voor de diversiteit in onze samenleving, dat onderwijs aansluit bij het maatschappelijke nu, en nog belangrijker bij een wereld van morgen.

CREATIEF EN DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP VOOR ONS ALLEMAAL

GroenLinks Harderwijk steunt ondernemerschap. Zij wil een stapje harder zetten voor de ondernemer die verder wil, creatiever en vooral duurzamer. GroenLinks Harderwijk wil dat Harderwijk/Hierden zich juist daarin onderscheidt van andere steden.

DUURZAME MOBILITEIT VOOR ONS ALLEMAAL

Duurzame mobiliteit betekent: voorrang en meer ruimte voor langzaam verkeer, voetgangers en fietsers. Letterlijk en figuurlijk. Duurzaam is ook focus op het openbaar vervoer, mét (intercity-)station en *high-* en *new tech* (regionaal) busvervoer. GroenLinks Harderwijk geeft voorrang aan minder vervuiling door autoverkeer dus meer toepassing van duurzame autotechniek en deelauto's en minder gehinderden door de A28.

HARDERWIJK EN HIERDEN

DUURZAAM IN BALANS

ALLE ACHT THEMA'S IN EEN OVERZICHT

VOOR ONS ALLEMAAL

**NATUUR &
DUURZAAMHEID**

**DIVERSITEIT
GEZONDE VERSCHILLEN**

GELUKKIG & GEZOND

**DUURZAAM
BOUWEN & WONEN**

WERK & INKOMEN

GOED ONDERWIJS

**CREATIEF
DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP**

DUURZAME MOBILITEIT

NATUUR & DUURZAAMHEID

NATUUR EN DUURZAAMHEID VOOR ONS ALLEMAAL

Natuur is gezond en goed voor ons allemaal. Natuur is onbetaalbaar en kwetsbaar en verdient onze zorg. GroenLinks vraagt blijvende aandacht voor de natuur. GroenLinks Harderwijk steunt alle plannen die zorgen voor behoud en versterking van de natuur. Duurzaamheid is een absolute voorwaarde: zuinig zijn met de bronnen om ons heen en bewust (her-)gebruik van grondstoffen.

Een gezonde leefomgeving is niet alleen natuur, maar speel- en sportvoorzieningen voor jong en oud. Voorrang voor fietsers en voetgangers en groen dichtbij alle woningen. Groen is van levensbelang om de gevolgen van klimaatopwarming zoals grote hitte in steden met alle gezondheidsgevolgen van dien (hittestress) en wateroverlast tegen te gaan. Als je daarnaast naar de gevolgen van klimaatverandering kijkt, zie je ook de grote uitdagingen op het gebied van schoon en gezond water en verhoging van de waterstand. Samenwerking tussen gemeenten en waterschap is noodzakelijk om deze uitdagingen aan te kunnen. Gemeenten kunnen een belangrijke rol spelen door water al vanaf het begin in de planvorming mee te nemen en ruimte te geven aan slimme koppelingen. Samen met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden en het waterschap.

En over klimaat gesproken: duurzaam betekent ook gebruik maken van zonne- en windenergie en energie uit vergassing van afval. Dat kan niet ineens, maar we zijn als Nederland verschrikkelijk traag met het afbouwen van de afhankelijkheid van kolen, aardolie en gas – laten we zorgen voor een Harderwijk/Hierdense groene balans: niet wachten op de rest!

Duurzaam betekent ook: de vervuiler betaalt en afval = grondstof. Nederland heeft gekozen voor een circulaire economie. Ook Harderwijk/Hierden kan en moet hier onze bijdrage aan leveren. Het blijkt uit verschillende ‘challenges’ dat het écht mogelijk is om afval te verminderen. Daarnaast heeft de regio ervoor gekozen niet aan scheiden van plastic te doen en in te zetten op nascheiden. Veel afvalverwerkers zeggen echter dat plastic dan minder goed gerecycled kan worden doordat het plastic vervuild is. Daarnaast is het zolang olie nog goedkoop is als bron voor plastic, recycelen vaak niet rendabel. Maar dat zal snel veranderen. We willen alles op alles zetten om het ontstaan van afval te beperken, bij gemeente, bedrijven en bij huishoudens. Wij vinden dat je goed gedrag moet belonen.

Daarom wil GroenLinks samen met anderen het volgende bereiken in de komende 4 jaar:

1. Natuur en groen zijn duurzame kapitaalgoederen die alle aandacht en zorg van de gemeente verdienen. De bescherming van natuur en groen niet enkel overlaten aan de opletten natuurerenigingen, zoals bij hotel Van der Valk, maar geloofwaardig gemeentelijk natuurbeschermingsbeleid. Project “Veluwe op 1” en de nog op te stellen Natuurvisie bieden de Gemeente Harderwijk/Hierden daartoe volop kansen;
2. Groen in de wijken op beloopbare afstand voor iedereen, schoon en veilig (met voldoende afvalbakken en daar waar mensen willen, bankjes plaatsen);
3. Zorg voor (meer) groen is belangrijker dan onkruidbestrijding;

4. Stimuleren van groen-blauwe schoolpleinen dus minder verharding, in samenwerking met waterschap;
5. Natuurverenigingen, als zij willen en kunnen, inschakelen bij het meten en monitoren;
6. Bewustwording over waterbesparing en klimaatmaatregelen vergroten: deelname aan Operatie Steenbreek, 'actie regenton' en een Green Deal;
7. Aansluiten bij de Biomassa Alliantie: circulair groenbeheer van de stad;
8. 100 Kg restafval per jaar per huishouden in 2020 is een landelijke afspraak. GroenLinks Harderwijk/Hierden wil naar een systeem waar het loont voor iedereen om minder afval in te leveren bij de gemeente.
9. Bij de nieuwe aanbesteding van afvalverwerking daarom inzetten op gescheiden inzamelen van plastic;
10. Samenwerking met Endura;
11. Duurzaamheid bij bedrijven stimuleren. Hen aanmoedigen om energie-efficiëntie te vergroten door bijvoorbeeld verbeteren van isolatie, over te gaan op zuinige LED-verlichting en het beter benutten van restwarmte (ook door bedrijven gezamenlijk);
12. Langdurig braakliggende terreinen omvormen tot parken met zonnepanelen of tijdelijke natuur.

Zie voor verdere informatie over duurzame ontwikkeling:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ontwikkelingssamenwerking/internationale-afspraken-ontwikkelingssamenwerking/global-goals-werelddoelen-voor-duurzame-ontwikkeling>

DIVERSITEIT

GEZONDE VERSCHILLEN

GEZONDE VERSCHILLEN: DIVERSITEIT RAAKT ONS ALLEMAAL

We zijn allemaal verschillend. Noem ze maar: levensbeschouwing, seksuele geaardheid, opleiding, cultuur, geboorteplaats en ontwikkeling. Wat het ook is: GroenLinks Harderwijk vindt dit pure winst: onze stad is en wordt juist mooier wanneer er plek is voor ONS ALLEMAAL.

Harderwijk/Hierden is een gemeente met een rijke historie. Laten we bouwen aan een rijke toekomst, niet alleen uitgedrukt in geld, maar ook in ervaren geluk. Denken in mogelijkheden en niet in problemen.

Anders zijn is geen probleem maar biedt kansen; niemand is hetzelfde en gelukkig maar!

Andere culturen zijn een verrijking.

Luisteren naar elkaar en elkaars standpunten leren kennen. Diversiteit is geen kostenpost maar een kracht. Sinds kort heeft Harderwijk/Hierden een ambtenaar met diversiteit in de portefeuille. Goede ontwikkeling! De tolerantie en acceptatie van mensen met een andere seksuele geaardheid verdient nog steeds alle energie en aandacht in het onderwijs, bij sportclubs en de scouting, etc.

GroenLinks wil Harderwijk een actief diversiteitsbeleid gericht op verenigingsleven en sportclubs.

Wij ondersteunen 'Coming Out Day' en dragen graag bij aan acceptatie van lesbische vrouwen, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders (LHBTers) in Harderwijk/Hierden. Wij dragen graag bij aan het nieuwe initiatief Village People, waarin we zoeken naar verbinding en het op gang brengen van de maatschappelijke discussie. Binnen het onderwijs mag er meer en duidelijker beleid worden gevoerd (in verenigingsleven en op scholen) ter bevordering van acceptatie.

Uiteraard staat GroenLinks Harderwijk vierkant achter de motie (november 2017) om van de gemeente een Regenbooggemeente te maken. Hiermee geeft de gemeente een krachtig signaal dat pesten en uitsluiten een 'no go' is!

Harderwijk is het cultureel centrum van de Noord-West Veluwe met evenementen, een eigen theater en culturele centra zoals de Catharinakapel en Estrado. Kunstbeoefening en cultuurdeelname dient voor alle Harderwijkers toegankelijk te zijn. Goede, onderscheidende en creatieve programmering is van groot belang! De gemeente zou zich daarbij hard moeten maken voor samenwerking tussen de culturele instellingen. Zo versterk je elkaar.

En wat betreft de evenementen: daar kunnen er niet genoeg van zijn. Evenementen brengen groepen mensen bij elkaar, ook het vieren van oud en nieuw. Dat zou een feestje moeten zijn voor iedereen. Maar hoe doen we dat? GroenLinks Harderwijk is vóór de traditie om rond oud-en-nieuw vuurwerk af te steken, maar stelt wel voor om daar een andere vorm dan de huidige voor te bedenken ten einde veel overlast en ongelukken te voorkomen. De andere vorm kan bijvoorbeeld zijn: vuurwerkvrije zones en/of centrale vuurwerkshows. GroenLinks Harderwijk vindt het belangrijk te leren van ideeën in andere plaatsen en die uit te proberen in overleg met de bewoners.

In een historische stad als Harderwijk/Hierden lijkt de aanwezigheid van monumenten vanzelfsprekend. Maar dat is het niet. Monumentenzorg is wat GroenLinks Harderwijk betreft zeker geen sluitpost. De monumenten zijn juist bepalend voor karakter en uitstraling van onze stad.

Ook voor nieuwe partijen en culturele aanbieders moet het mogelijk zijn zich een plaats te verwerven. Ook hier is balans en tegengaan van monopolies in het belang van elke Harderwijker/Hierdenaar.

Leer van commerciële evenementen-organisaties en laat initiatiefnemers van evenementen een plan schrijven en doelen stellen. Voorbeeld: de cultuurmakelaar in Leiden.

En over vitaal gesproken: leegstand in de binnenstad is veelbesproken en er is een pilot met twee koopzondagen gedaan in 2017. Prima, maar niet genoeg voor een vitale binnenstad. Gratis parkeren in de Houtwalgarage levert geen vitale binnenstad op. Vitale ondernemingen die sámen smoeel willen geven aan de binnenstad, dát is van belang. GroenLinks is van mening dat te hoge huren de vitaliteit van de binnenstad bedreigen. Exclusiviteit en typisch Harderwijk/Hierdens kan niet met te hoge huren die alleen grote concerns zich kunnen veroorloven. Monopolie in eigendom van panden dient te worden voorkomen. Monopolisten kunnen altijd worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid voor de gezondheid van de Harderwijkse binnenstad. Leegstand is ook hier onacceptabel.

Daarom wil GroenLinks Harderwijk/Hierden samen met culturele instellingen, ondernemers in de binnenstad en anderen het volgende bereiken in de komende 4 jaar:

1. Vluchtelingen die net in Harderwijk/Hierden wonen, met soms een getraumatiseerd verleden, hebben intensieve, 1-op-1 begeleiding van professionals nodig, bijvoorbeeld sociaal raadslieden. Niet enkel overlaten aan vrijwilligers; bijvoorbeeld scholing en inzetten professionals;
2. GroenLinks Harderwijk/Hierden ziet het belang van initiatieven als het Taalhuis voor nieuwe Nederlanders en Taalpunt voor tegengaan van laaggeletterdheid,
3. Stimuleren van maximale uitwisseling tussen culturen. Aangaan van de dialoog in onze Harderwijkse en Hierdense samenleving met bijvoorbeeld verschillende wijken en verschillende groeperingen in die samenleving;
4. Uitsluitend subsidie toekennen aan instellingen die zich aantoonbaar inzetten voor een gezond diversiteitsbeleid. Diversiteit van land van herkomst, sekse, leeftijd, inkomen, opleiding en seksuele geaardheid en levensbeschouwing;
5. Zorgdragen voor gelijke kansen voor nieuwe culturele aanbieders;
6. Uitsluitend subsidie toekennen aan culturele instellingen die aantoonbaar samenwerken met andere aanbieders;
7. Méér ambitie vanuit gemeente om jongeren aan stad te blijven binden door meer programmering voor jeugd en kinderen;
8. Monopolie in eigendom van panden in de binnenstad voorkomen.

GELUKKIG & GEZOND

EEN GEZOND EN GELUKKIGE(R) HARDERWIJK/HIERDEN VOOR ONS ALLEMAAL

Gezond zijn en gezond blijven dat is belangrijk. Liever voorkomen dan genezen. Aandacht en zorg voor preventie. Helaas: gezondheid kun je niet afdwingen, maar je kan er wel veel aan doen. GroenLinks Harderwijk voelt zich verantwoordelijk voor een goede zorg op maat, aandacht voor de kwetsbare mens, die het niet allemaal zelf (meer) kan: WE ZORGEN VOOR ELKAAR!

Gezondheid betekent voor iedereen wat anders en niet iedereen is even gezond en fit. Mensen beleven hun gezondheid ook allemaal anders, maar één ding staat vast: gezondheid is een kwestie van evenwicht. Evenwicht tussen hollen en stilstaan, tussen actie en rust, tussen koud en warm. Lichaam en geest zijn één: een gezonde geest in een gezond lichaam. Stress en eenzaamheid zijn erg slecht voor de gezondheid. En ieder mens verschilt: wat de één als stress ervaart is voor de ander een makkie. Een standaardaanpak in de zorg gaat ons dus niet langdurig helpen naar een gezonde samenleving. Preventie, vroegtijdige diagnostiek en goed op elkaar letten zijn van belang.

Preventie betekent dat we mensen willen overhalen tot gezond gedrag en dat is reusachtig moeilijk. Mensen willen gemiddeld liever lui en gemakkelijk. Dat is in ons brein ingebakken. Dus auto in plaats van de fiets, fastfood in plaats van zelf koken. Elke dag betaalbaar vlees in plaats van één keer per week gezond biologisch vlees. Allemaal bekend, ongezond gedrag. Ook opvoeding en groepsdruk zijn belangrijk: een frietje, bitterbal en biertje na de training, wie kent het niet.

In Harderwijk/Hierden verbinden we gezond gedrag aan bewegen en sport. Wat GroenLinks betreft is dat superbelangrijk en voor iedereen: geen JOGG, maar HOGG: Harderwijk/Hierdenaren Op Gezond Gewicht.

In de begroting staan nu goede voorstellen, maar wat GroenLinks betreft moeten we gezondheid ook verbinden met onderwijs en verankeren in het ruimtelijk beleid (Omgevingsvisie).

Overall goede fietspaden met goede verlichting die pas aan gaat als je er voorbijkomt – dynamische verlichting. En op je smartphone altijd kunnen zien welke leuke wandel- en fietsroutes er in de buurt zijn, op hoeveel stappen verwijderd. En vooral: bedrijven uit Harderwijk/Hierden hierin laten meedenken.

We hebben in Harderwijk/Hierden vele uitstekend gekwalificeerde zorg- en welzijnsinstellingen: zij bewaken de gezondheidsketen. Samenwerken in die keten is van levensbelang, ook voor de zorgverleners zelf. De gemeente hoort zorg te hebben voor de zorgketen. En ook hier te streven naar de balans: tussen kosten besparen en investeren als het nodig is, tussen ruimte geven aan de instellingen en het stuur pakken als een schakel in de keten zwak blijkt.

Na de sluiting van coffeeshop Liberty in de Vijhestraat wil Harderwijk/Hierden een opvolger mogelijk maken in de vorm van een stichting zonder winstoogmerk. Het dealen van harddrugs

in Harderwijk/Hierden staat los van de gedoogde handel in softdrugs en moet volgens GroenLinks Harderwijk geen reden vormen om het gedoogbeleid van softdrugs af te schaffen.

Niet alleen sporten, bewegen, natuur en voeding zijn middelen om gezondheid te bevorderen. Ook muziek is goed voor je gezondheid. Popschool Harderwijk/Hierden wil bijdragen aan een sociaal vangnet, waarbij muziek functioneert als geneesmiddel.

Het probleem van loverboys verdient in Harderwijk/Hierden ook alle aandacht: niet uit de weg gaan, maar aanpakken. Weerbaarheidstrainingen voor meiden en bewustwording bij leraren en ouders. Dit is zichtbaar, maar onzichtbaar is het huiselijk geweld/intimidatie, niet alleen ten opzichte van kinderen/jongeren, maar ook tussen en met volwassenen. Het Advies/meldpunt Veilig Thuis heeft de steun van GroenLinks Harderwijk en zien wij als onmisbaar en voorwaardelijk voor een veilige leefomgeving van onze inwoners.

GroenLinks Harderwijk pleit voor een sterk sociaal vangnet voor mensen die dat het hardst nodig hebben. Voor deze doelgroep moeten budgetten makkelijker toegankelijk zijn, zodat er werkelijk re-integratie kan plaatsvinden. Budgetten (nu nog via het WMO-loket) worden door uitvoerende instanties (als de Popschool) rechtstreeks ingezet om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer zin in het leven te laten krijgen. Bureaucratische aanvraagprocedures moeten zo veel mogelijk worden vermeden.

Laten we ervoor zorgen dat niemand buiten de boot valt en dat mensen weten waar ze moeten zijn als ze wat nodig hebben. We kunnen nooit precies weten wat de behoefte is, dus opletten of de voorzieningen dekkend en voldoende zijn. Dus de straat op en naar de gezinnen, ouders en ouderen en jongeren toe en NIET wachten tot ze bij ons komen om hulp. Deelname vergroten voor alle kinderen om mee te doen. www.kansenvoorallekinderen.nl

Daarom wil GroenLinks samen met anderen het volgende bereiken in de komende 4 jaar:

1. In Omgevingsvisie gezondheid voorop stellen. Zoals het ministerie stelt "Alles is gezondheid". Gezondheidsbeleid aanpassen aan de moderne inzichten en samenwerken tussen organisaties en professionals op het gebied van gezondheid en buitenruimte;
2. In Omgevingsvisie: geen fastfoodvestiging erbij (stand van 2016);
3. Ondernemer vinden en ondersteunen die slowfoodvestiging wil beginnen;
4. In eigen bedrijfsrestaurant bij voorkeur biologische voeding;
5. Eerlijk Harderwijk/Hierden als het om gezond voedsel gaat: in de eetbare stad Harderwijk/Hierden zelf je voedsel verbouwen; dat is goed voor jezelf en je portemonnee. Voorbeeld: Stadsoogst Harderwijk/Hierden;
6. Proeven met alternatieve zorgmodellen;
7. Sporten betaalbaar (inkomensafhankelijke bijdrage) voor iedereen, niet alleen voor kinderen;
8. Ervoor zorgdragen dat de inwoners van Harderwijk/Hierden zoveel mogelijk vrijheid en mogelijkheid hebben hun zorgverlener te kiezen. Dus voldoende beschikbaar en betaalbaar aanbod (geen beperking door verzekeraars);
9. De inrichting van de openbare ruimte zodanig dat bewegen meer vanzelf gaat. Mensen verleiden tot onbewust gezond gedrag ('nudgen');
10. Hier hoort ook bij: aanmoedigen om gebruik te maken van de fiets, ook om boodschappen te doen, naar de sportschool te gaan en de kinderen naar school te brengen, om zo 'vanzelf' fit te blijven. Samenwerken met scholen;

11. Aandacht voor preventie in verslavingszorg: roken, alcohol, drugs, seks;
12. Het is van groot belang dat de organisaties in de zorgketen met elkaar samenwerken. En de gemeente moet er alles aan doen om dit proces te ondersteunen en de signalen uit de zorgketen op te pikken en te vertalen in (aangepast) beleid. De gemeente is dan aan zet;
13. Ontwikkelen van aansprekende wandelroutes met duidelijke bewegwijzering, en waarvan er een gezond aantal toegankelijk zijn voor minder validen;
14. GroenLinks is vóór legalisering van softdrugs. De gemeente draagt bij aan de beweging voor legalisering en loopt in haar gemeentelijk beleid waar mogelijk voorop met (de)regulering.
15. Preventie afstemmen op de doelgroep: ouderen, nieuwkomers, verslaafden, scholieren en kinderen Samen optrekken met GGD-NOG; (bijvoorbeeld niet roken, drugs en alcohol);
16. Muziekles aan kinderen binnen ontwrichte gezinnen. De Popschool heeft de wens om Muziekles te bieden aan kinderen binnen ontwrichte gezinnen, met meervoudige problematiek. Samenwerking kan tot stand komen via een Gezinsvoogd, maar blijkt in de praktijk nog lastig. Als er een persoonsgebonden budget (PGB) is, is dit vaak al ingezet voor andere doelen, dan is het lastig om zo'n traject voor elkaar te krijgen;
17. Buurtbemiddeling is effectief bij aanpak van overlast. In plaats van alleen maar hard afstraffen een dialoog aangaan. ZorgDat, Handhaving, Politie, in gesprek met buurtbewoners en veroorzakers van overlast. Samen oplossingen bedenken, verantwoording en afspraken maken. Zo nodig alternatieven bieden voor de doelgroep.

DUURZAAM

BOUWEN & WONEN

GEZONDE EN DUURZAME HUIZEN VOOR ONS ALLEMAAL

GroenLinks Harderwijk wil een gezond duurzaam woningbestand in Harderwijk en Hierden. Belangrijk is dat er toekomstbestendig wordt gebouwd. Met aandacht voor veranderingen in de bevolkingsbouw, voor goed en duurzaam gebruik van materialen en energie. Zodat we ook voor onze kinderen en kleinkinderen goede en gezonde woningen nalaten.

Harderwijk/Hierden groeit. Het aantal inwoners neemt toe. En het aantal 'scheefwoners' in huurwoningen ook: mensen wonen in een huis dat zij (te) makkelijk kunnen betalen en dat eigenlijk vrijgemaakt zou moeten worden voor mensen met een lager inkomen, vaak starters. Kortom: de woningmarkt is uit balans. Bouwen voor de behoefte van nu is nooit slim; levensloopbestendig bouw en verbouwen is altijd slim en leegstand is onacceptabel.

Laten we in Harderwijk/Hierden zo slim zijn om woningen te bouwen die voor verschillende soorten bewoning geschikt zijn. Voor nu, en met relatief eenvoudige aanpassingen, ook voor later. Laten we durven en het anders willen doen. Laten we in Harderwijk/Hierden in ieder geval de ruimte krijgen om oude (industriële) panden aan te passen voor bewoning, maar in ieder geval huurwoningen realiseren. En niet alleen woningen, ook studio's en appartementen, en een recente ontwikkeling als Tiny Houses verdient ook onze aandacht. En laten we werken aan doorstroom. Beter een teveel dan een tekort aan minder dure huizen.

Een gezond Harderwijk/Hierden betekent ook een gezonde leeftijdsopbouw. Samenstelling van de bevolking in balans. Harderwijk/Hierden moet aantrekkelijk blijven voor jongeren om zich hier te vestigen en hier te blijven. Niet alleen aandacht voor gezinnen en ouderen. Aandacht voor iedereen.

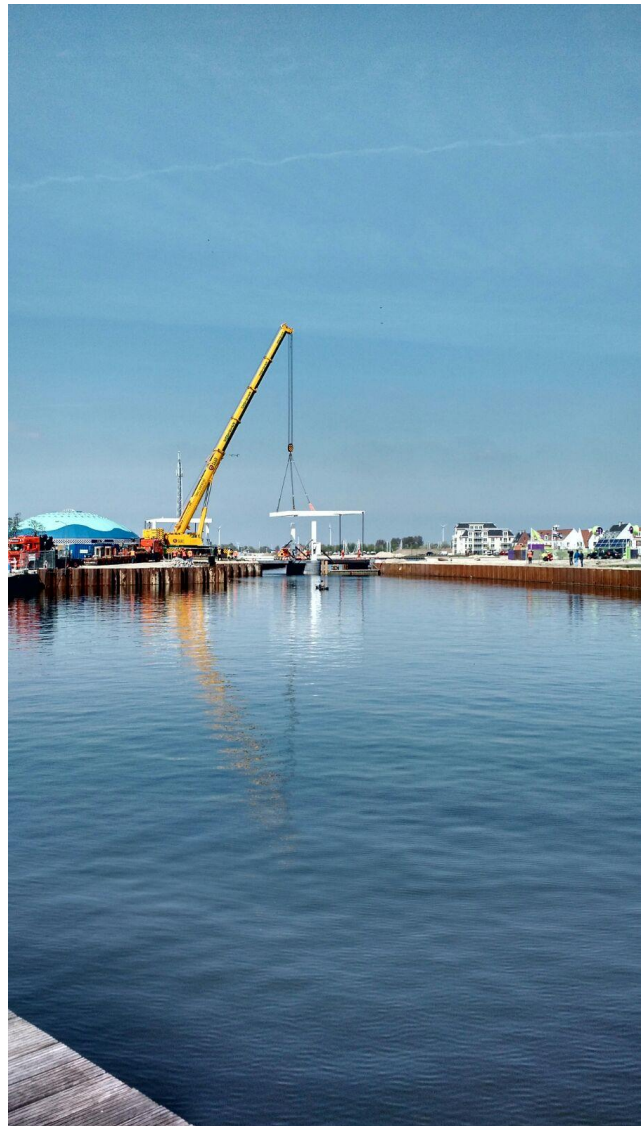
Het inkomen en de soort woning is in Nederland en Harderwijk/Hierden 1-op-1 aan elkaar gekoppeld. Dat heeft ook tot gevolg dat je inkomensgroepen bij elkaar ziet wonen. Lage huur bij lage huur, dure koop bij dure koop. Mensen voelen zich behaaglijk in hun eigen kringetje. Voor mensen met een laag inkomen is er echter vaak geen keus –zij krijgen een huis toegewezen. Dat zou anders moeten kunnen volgens GroenLinks. Meer mixen van functies en variatie in het straatbeeld geeft waarde aan de stad. Winkels draaien beter bij woningen dichtbij. In Harderwijk/Hierden zou je ervoor kunnen zorgen dat langs de nieuwe boulevard ook een school en huurwoningen gerealiseerd worden.

De raad heeft al aandacht toegezegd voor betaalbare levensloopbestendige woningen. GroenLinks vindt 2,5 ton betaalbaar voor senioren, maximaal 2 ton voor starters.

Los van de aantallen: duurzaam bouwen staat voorop. Duurzaamheid is levensloopbestendig bouwen, maar ook tijdloos/aanpasbaar bouwen, zodat je het huis kan aanpassen aan de levensfase van de bewoner, maar ook aan de veranderende wensen van bewoners, die het huis daarna bewonen. Gebruik van recyclebare materialen, materialen die goed isoleren en gebruik van duurzame energie. Laten we vooral stimuleren dat bouwers gaan proberen en experimenteren!

Daarom wil GroenLinks Harderwijk samen met partijen in de woningmarkt het volgende bereiken in de komende 4 jaar:

1. Zoveel mogelijk nieuwe technologie uitproberen en toepassen die energieverbruik verlaagt;
2. Alle nieuwbouw nul op de meter;
3. Alle nieuwbouw gasloos;
4. De isolatie van sociale huurwoningen i.s.m. corporaties;
5. Bevorderen van duurzaam bouwen en verbouwen door corporaties: energie-efficiënt, met gebruik van duurzame materialen (zoals FSC en PEFC gecertificeerd hout) en met scheiden en recyclen van materialen;
6. Aanmoedigen van burgers met het nemen van energiebesparende maatregelen door het beschikbaar stellen van en informeren over subsidies; en hen te informeren over mogelijke maatregelen;
7. Alle nieuwbouw voorzien van zonnepanelen;
8. Méér ambitie vanuit gemeente om jongeren aan stad te blijven binden door beschikbare en betaalbare woningen.

WERK & INKOMEN

INKOMEN EN WERK VOOR ONS ALLEMAAL

GroenLinks Harderwijk wil dit bereiken door juist de mensen die tijdelijk geen inkomen kunnen verwerven, laten meedoen. Ook als je zelf geen inkomen kan verwerven, ben je nog steeds van grote betekenis voor je stad. Vanuit die gedachte vindt GroenLinks Harderwijk dat iedereen die mee wil doen, mee mag doen, en geholpen wordt. Niet vanuit achterdocht, maar vanuit het vertrouwen in elkaar. Ook armoede moet de wereld uit, om te beginnen in Harderwijk.

Economische zelfstandigheid is erg belangrijk voor de emancipatie van iedereen. Op jezelf kunnen terugvallen als dat nodig is en zelfredzaam zijn. Maar, als het vinden van betaald werk niet mogelijk is, dan heb je nog steeds veel te bieden en kun je veel betekenen voor de stad. Mantelzorgers weten dat, vrijwilligers weten dat, burens weten dat.

De aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt moet jongeren een goede kans geven op die arbeidsmarkt, in Harderwijk, Hierden of elders.

Harderwijk/Hierden is een stad met veel ondernemers in het midden- en kleinbedrijf (MKB) met veel forensen - kansen genoeg zou je zeggen voor de inwoners van Harderwijk/Hierden. Geef ruimte aan mensen om een onderneming te starten; maak het ze makkelijk en ga uit van vertrouwen. Dat trekt hoger opgeleiden en creatief ondernemerschap –altijd goed voor een stad. Wat betreft winkels en middenstand: geef ondernemers meer ruimte om zelf te kiezen wanneer ze open zijn. Dat geldt ook voor horeca: ook daar goed gedrag belonen. Niet alles van tevoren dicht timmeren met regels, en zien wat er wél lukt. Goed voorbeeld doet volgen.

GroenLinks Harderwijk maakt zich zorgen over personen en gezinnen die in armoede leven. Het is bijvoorbeeld onverteerbaar dat er voedselbanken nodig zijn. Ook blijkt dat er te veel mensen zijn die geen gebruik maken van de voorzieningen die er voor hen zijn. GroenLinks Harderwijk gaat zich de komende jaren sterk maken voor de aanpak van armoede. Wij doen dat samen met partijen in Harderwijk die expert zijn op dit onderwerp zoals bijvoorbeeld de voedselbank en ZorgDat.

Daarom wil GroenLinks Harderwijk samen met anderen het volgende bereiken in de komende 4 jaar streven naar meer balans in inkomens:

1. Harderwijks/Hierdens Ondernemershuis inrichten (in leegstaand pand of gemeentehuis) waar jonge ondernemers of startups elkaar kunnen ontmoeten;
2. Mensen aan het werk;
3. Meer mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk;
4. Ga als overheid uit van vertrouwen en geef vertrouwen aan degene die uitkering ontvangt;
5. Job coaching moet van hoge kwaliteit zijn. Laat creativiteit en vertrouwen zien;
6. Alleen uitzendbureaus inschakelen die aantoonbaar effectief en creatief zijn in hun arbeidsbemiddeling; jeugdwerkloosheid/50+ werk;
7. Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt geldt voor GroenLinks dat de gemeente een extra inspanningsverplichting heeft. Te denken valt aan Beschut Werk (SW-bedrijven).

'C-Talents' is een bijvoorbeeld van een project waarbij mensen worden begeleid naar regulier werk;

8. Minstens één pilot met basisinkomen;
9. Minstens één pilot met eigen onderneming starten met behoud van uitkering, landelijke experimenten volgen en overnemen;
10. Stimuleren van ruileconomie en faciliteren van organisaties die zich daarmee bezighouden (kringloopwinkels).

GOED ONDERWIJS

GOED ONDERWIJS IS ONDERWIJS VOOR ONS ALLEMAAL

Iedereen heeft recht op onderwijs. Alle doelstellingen in dit programma zijn gebaat bij goed onderwijs. GroenLinks Harderwijk wil dat in het onderwijs aandacht is voor de diversiteit in onze samenleving, dat onderwijs aansluit bij het maatschappelijke nu, en nog belangrijker bij een wereld van morgen.

We willen dat zoveel mogelijk meiden en jongens met een diploma van school komen. Minder schooluitval. Dat geeft meer kansen op de arbeidsmarkt. Dat doel staat al in de begroting van Harderwijk/Hierden.

Goed onderwijs leidt tot minder schooluitval. Goede onderwijzers zijn hard nodig! Hen moeten we helpen hun werk te doen. Niet alleen door een goed salaris maar ook respect voor de onderwijzer. Het is aan de schoolbesturen om de leraren niet op te zadelen met overmatig en onnodig werk. Daar zijn de kinderen en leerlingen niet bij gebaat.

Goed onderwijs betekent dat kinderen leren omgaan met kinderen uit andere culturen en omstandigheden.

De gemeente is verantwoordelijk voor ondersteuning in mankracht, voorzieningen en (financiële) middelen om het voor scholen en leerkrachten mogelijk te maken passend onderwijs te bieden aan alle leerlingen die zich bij een school aanmelden. Sinds de invoering van Passend Onderwijs in 2014, is de situatie in de praktijk lang niet overal passend te noemen. Scholen zijn verplicht om een passend onderwijsarrangement aan te bieden aan alle leerlingen. Scholen zijn niet altijd toegerust om passend onderwijs te bieden.

De gemeente maakt samen met het onderwijs afspraken over de zorg die de gemeente (via de verschillende jeugdzorgaanbieders) levert. De gemeente heeft een actieve rol en pleegt regelmatig overleg met andere gemeenten die vallen binnen het samenwerkingsverband tussen scholen in de regio.

In 2016 heeft Nederland het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking geratificeerd. Gemeente Harderwijk geeft constructief invulling aan dat verdrag en de gemeente ziet erop toe dat schoolgebouwen voldoen aan toegankelijkheidseisen en voorzieningen voor kinderen met een beperking.

En ja, dan heb je dat diploma... Waar vind je werk?

Voor een betere aansluiting bij de arbeidsmarkt is afstemming met middelbaar beroepsonderwijs (MBO)-aanbod essentieel. In Amersfoort, Utrecht, Zwolle en Deventer zijn goede instellingen voor hoger beroepsonderwijs (HBO) gevestigd; afstemmen van hun aanbod op de in Harderwijk/Hierden aanwezige MBO-aanbod is van vitaal belang voor de kansen op de arbeidsmarkt.

En natuurbeleving moet een vitaal onderdeel zijn van educatie, zodat kinderen natuur leren waarderen door van jongs af aan met natuur in aanraking te komen. Natuur is niet vies, het is een belangrijk en een onlosmakelijk onderdeel van ons leven. Hoe groeit ons eten en waar komt het vandaan? De gemeente subsidieert en stimuleert educatieve projecten tussen scholen en natuurrijke omgevingen en projecten, bijvoorbeeld de schoolmoestuintjes, het

schoolplein van de Vrije School Valentijn, de groene buitenschoolse opvang (BSO) in samenwerking met Scoutingverenigingen,

Initiatieven voor samenwerking tussen scholen en natuurorganisaties wordt door de gemeente gestimuleerd, zoals de Ontmoetingstuin de Rietmeen en de Natuurtuin van de Hortus.

Daarom wil GroenLinks Harderwijk samen met anderen het volgende bereiken in de komende 4 jaar:

1. Dat uitval van onderwijs afneemt. De gemeente ziet erop toe dat schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten actief wordt aangepakt. Er wordt altijd onderzocht of er iets aan de hand is in de privésituatie of op school (bijvoorbeeld pesten of niet mee kunnen komen). Een goede samenwerking tussen (Regionaal) Bureau Leerlingzaken, instellingen voor voortgezet onderwijs en jeugdhulpverlening is hierbij een voorwaarde;
2. Natuureducatie is en blijft onderdeel van het lesprogramma op de basisschool. Laat deze gebruik maken van initiatieven als buurttuinproject aan de Rietmeen en de activiteiten van de Hortus;
3. Stimuleren van volwassen educatie en vormgeven aan het principe van Leven lang leren. GroenLinks ziet het belang van initiatieven als 'passend lezen' (bibliotheek);
4. Stimuleren dat op scholen les wordt gegeven over hoe je gezond eet en hoe je gezond blijft. Gezonde voeding en goed voor jezelf zorgen;
5. Het project 'Doorbraak' voorziet volgens GroenLinks Harderwijk in een dringende behoefte en moet behouden blijven voor Harderwijker en Hierdense jongeren; GroenLinks Harderwijk wil aandacht voor het goed afstemmen van het aanbod van de HBO-instellingen in de omgeving op het in Harderwijk/Hierden aanwezige MBO-aanbod. Er wordt daarnaast verkend of er mogelijkheden zijn voor (korte 'Associate Degrees') HBO-programma's, gekoppeld aan de vraag van Harderwijkse/Hierdense ondernemers. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheid voor samenwerkingsverbanden zoals bijvoorbeeld de Care Academy en 's Heerenloo.

CREATIEF

DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP

CREATIEF EN DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP VOOR ONS ALLEMAAL

GroenLinks Harderwijk steunt ondernemerschap. Maar wil een stapje harder zetten voor de ondernemer die verder wil, creatiever en vooral duurzamer. GroenLinks wil dat Harderwijk/Hierden zich daarin onderscheidt van andere steden.

Er zijn al veel ondernemers in Harderwijk/Hierden die doen aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) en duurzaam ondernemerschap. Het kan en moet wat GroenLinks betreft altijd beter. Duurzaam en circulair ondernemerschap (industrie, agrariërs, kringloopboerderijen) zouden voorrang en alle ruimte moeten krijgen, ook in Harderwijk/Hierden.

Leegstand van (winkel-)panden in de binnenstad en kantoorpanden op diverse andere plekken is een probleem en biedt tegelijkertijd mogelijkheden voor creatieve en ondernemende initiatieven.

Daarom wil GroenLinks Harderwijk samen met culturele instellingen, ondernemers en anderen het volgende in de komende 4 jaar:

1. Geen nieuwbouw van kantoren;
2. Gehoor geven aan de behoefte van jonge ondernemers aan aantrekkelijk geprijsde werkruimtes. Hierdoor ontstaat kruisbestuiving bij deze jonge creatieve entrepreneurs en is het aantrekkelijk voor jongeren om zich aan de stad te blijven binden;
3. Eigenaren van leegstaande panden in de binnenstad, schrijven samen met de gemeente een wedstrijd uit voor jonge ondernemers. Zij kunnen tegen een aantrekkelijk tarief een half jaar het pand vullen met hun pop-up onderneming. Ook scholen of leerlingen zouden op deze manier een creatieve invulling kunnen geven aan lege etalages door het presenteren van projecten, zoals de maatschappelijke stage (MAS);
4. Er komt één (ondernemers- of bedrijven)loket waar ondernemers en starters terecht kunnen voor al hun vragen;
5. De dienstverlening aan ondernemers komt op een hoger plan. Bijvoorbeeld door een apart e-Bedrijvenloket. Daar is ook veel informatie vanuit de gemeente te krijgen, naast dat de Gemeente actief interessante voorstellen ondersteunt, over bijvoorbeeld Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) en duurzaamheid.

DUURZAME MOBILITEIT

DUURZAME MOBILITEIT VOOR ONS ALLEMAAL

Duurzame mobiliteit betekent: voorrang en meer ruimte voor langzaam verkeer, voetgangers en fietsers. Letterlijk en figuurlijk. Duurzaam is ook focus op het openbaar vervoer, mét (intercity-) station en *high-* en *new tech* (regionaal) busvervoer. GroenLinks Harderwijk geeft voorrang aan minder vervuiling door autoverkeer dus meer toepassing van duurzame autotechniek en deelauto's en minder gehinderden door de A28.

GroenLinks Harderwijk wil samen met anderen het volgende bereiken in de komende 4 jaar:

1. Zorgen voor toename van gebruik van elektrische auto's in Harderwijk/Hierden. Deze toename moet groter zijn dan de verwachte gemiddelde toename in Nederland;
2. Aantal geluidgehinderden naar 10% (in de begroting 2018-2022 staat 12%);
3. Intercitystation Harderwijk/Hierden (dit doel staat nu al in de begroting 2018-2022);
4. Snelheid A28 max op 100 km (dit doel staat nu al in de begroting 2018-2022) om zo het niveau fijnstof te beperken, en daarmee de luchtkwaliteit te verbeteren; de gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) Noord- en Oost-Gelderland (GGD-NOG) heeft berekend dat de uitstoot van fijnstof bij 130 km/u vergelijkbaar is met het passief roken van 10 sigaretten per dag!
5. In Omgevingsvisie, parkeerbeleid en alle mogelijke beleidsplannen die daar ruimte voor bieden, voorrang geven aan elektrisch rijden (of andere bewezen duurzame alternatieven), fietsers en voetgangers;
6. Marktpartijen (autodealers en exploitanten parkeergarage) vragen en stimuleren hierin aantoonbare bijdrage te leveren;
7. Eigen wagenpark: streven naar 100% elektrisch of bewezen duurzame alternatieven, geen reisvergoeding op autokilometers, tenzij deze elektrisch of deze bewezen duurzame alternatieven zijn;
8. Uitsluitend zakendoen met opdrachtnemers en aannemers die streven naar 100% elektrisch rijden of andere bewezen duurzame alternatieven (NB: elektrisch zwaar verkeer momenteel nog niet haalbaar) en dit opnemen in de aanbestedingsvoorwaarden;
9. In het nog vast te stellen fietsplan/voetgangersplan prioriteit voor langzaam verkeer in Harderwijk/Hierden ten opzichte van auto's. Dus verbreden van veelgebruikte fietspaden/wandelpaden;
10. Voldoende fietsenstallingen. Van de binnenstad een gebied maken voor voetgangers en fietsers;
11. Ontmoedigen van halen en brengen per auto bij scholen;
12. Binnenstad autovrij/luw: laden en lossen voor bedrijven en detailhandel in binnenstad uitsluitend door kleinere elektrische vrachtwagens, transferium aan de rand van de stad, naar voorbeeld van Leiden;
13. Instellen van milieuzone voor gemotoriseerd verkeer naar voorbeeld van Utrecht;
14. Stimuleren van deelauto's om parkeerbehoefte en uitstoot te verkleinen;
15. Voldoende parkeergelegenheid aan de rand van het centrum in Harderwijk/Hierden.

**GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2018
VERKIEZINGSPROGRAMMA GROENLINKS HARDERWIJK
2018-2022**

**FACEBOOK: @GROENLINKSHARDERWIJK
TWITTER: @GLHARDERWIJK
WEBSITE: HARDERWIJK.GROENLINKS.NL
EMAIL: GROENLINKSHARDERWIJK@GMAIL.COM**

**GROENLINKS
HARDERWIJK**